סבור מיניה הני מילי. דאין לאחר קנין כלום אאם כתב וזיכה לראשון וכתב וזיכה לאחר דראשון קנה לגמרי וכגון שמת שכיב מרע אבל לעצמו יכול לחזור בו אם יעמוד מחליו לא קנה ראשון אלא היה קנין אלא מחמת מיתה: **אמר להו רב חסדא אין לאחר אין לעצמו.** ולא דמיא לדרב יהודה אמר שמואל דאמר בידוע שלא היה קנין אלא מחמת מיתה דהתם כתב וקנו אבל הכא זיכה וכתב וקנו דכל כך ודאי לייפות את כחו: **הכוא דקנו מיניה.** כתב וזיכה וקנו מיניה ולא לחזור בו כשעמד מחליו: **כדמקנו איגשי.** שכיב מרע הנותנין לאחר מיתה לדעת שיחזרו בהן אם יעמדו שכותבין או מקנין או כותבין ומקנין אבל אתה כתבת וזכית והקנית הכא ודאי שמואל מודי אין לעצמו אין לאחר. והשתא שמעינן מד' מילי דאמר שמואל בשמעתין דקיימא לן [ב] כוותיה בדיני מתנת שכיב מרע בדלא שייר שיש בה קנין בלא זיכה לו את השטר לא ידענא מאי אידון בה ולא קנה מקבל מתנה אפי' מת הנותן דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה אבל אם ייפה את כחו בכתיבת השטר או בגוואה דכתב בה וקנינא מייגי מוסיף על מתנתא דלא קני המקבל מתנה שבזה לא נאמר לא גמר להקנותו אלא בשטר כו' והוא שמת הנותן אבל אם עמד חוזר דבידוע שלא היה קנין אלא מחמת מיתה ומדרב יהודה אמר שמואל דאוקימנא במייפה את כחו שמעינן ליה להא ושכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת כותבין ונותנין לאחר מיתה כדאוקימנא לשמואל במייפה את כחו אבל בלא ייפוי לא קנה דאין שטר לאחר מיתה ואם כתב וזיכה השטר למסרו לזה לראיה וכתב וזיכה לזה השני קנה והדר ביה מראשון והוא שמת ואם עמד חוזר דכל מתנת שכיב מרע בכל הנכסים בלא ייפוי כח בשטר אם עמד חוזר הלכך שני נמי קנה דהדר ביה מקמא אבל אם כתב וזיכה והקנה קאמר שמואל דקנה קמא לגמרי אין לעצמו אין לאחר ואם עמד אינו חוזר: **הכיא מתנתא.** מתנת שכיב מרע במקצת שכתוב בה קנין וקונה לדברי הכל אין עמד אין לא עמד: **דהוה כתוב בחיי וכמותי.** מתנה זו אני מקנה לך בחיים וכמות. וליכא לאוקמה במתנת בריא דהיכי אימא רב הרי היא כמתנת שכיב מרע למיקני לאחר מיתה והלא אין שטר לאחר מיתה: **רב אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע.** למיקני לאחר מיתה ואם עמד חוזר וכ"ש אם מתנת שכיב מרע בכל שהוא בלא שיור דלא קני אלא עד לאחר מיתה: **סימנא לחיים.** כלומר במות דוקא הוא ומחיים לאו דוקא אלא לסימן טוב לפי שהזכיר מיתתו שלא רצה לפתוח פיו לשטן כלומר המקום ילילי מחולי זה ולא אמות: **הרי היא כמתנת בריא.** כאילו לא כתב בה במות ואפי' אם עמד אינו חוזר ואפי' במתנה בלא שיור דהכא לא אימא שמואל לא ידענא מאי אידון בה דאימא אין שטר לאחר מיתה דהא כתב בה מחיים: **מחיים קנה.** דמשמע דוקא מעתה התחיל לקנות: **דהא אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב.** גבי בחיים ובמות וה"ה היכא דכתב מחיים: **קא משמע לן.** דלא שמיי לרב בין בחיים למחיים סימנא לחיים: **הכוא דאתא לקמיה דר"נ.** דהוה כתוב בשטר דיליה בחיים ובמות: **לאוס עמיא.** מקום: **אתריה דשמואל.** ואע"ג דהלכתא כרב לגו [ג] אורחא למידן כרב באתריה דשמואל זל עביד ליה התם כרב: **כשמעתיה.** דהוה כתיב ביה מחיים וקנה בעל השטר והאשה הפסידה: **וקטרדא ליה.** לומר לא יפה דנתני: **א"ל לספריה זיל כתוב לה.** שהדין עמה וכתוב בסוף השטר מתנה השניה בנ"מ בהשוכר את האומנין (דף עה:) שוכר עליהן או מטען וסימן היה בתוך השטר שלחות האשה ולהטעותה נתכוין להיפטר ממחלוקתה והיא הבינה בדברים וקללתו: **ליטבע ארביה.** מיטבע ספינתו [ד]: **אטעווי קמטעיה לי.** בתמיה: **אמשינהו למניה.** שרשום במים להתקיים קללתה בכך: **לא איתפרק מעוגשה.** דאל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך [מגילה טו.]. ומהא שמעינן דבין בחיים בין מחיים סימנא לחיים: **מתני' לא כתוב בה שכיב מרע.** כדקליר ורמי בערסיה וגם לשון מתנת בריא לא נכתב בה כל מהלך על רגלוהי בשוקא שזהו לשון מתנת בריא כדאמרינן בגמרא [קנד.]. ובמתנה בלא שיור מיירי דאמרן ביה [לעיל קמו:] דאיכא מתנה אאם עמד חוזר: **הוא אומר שכיב מרע הייתי.** ומוזרני בי: **בריא הייתי.** ולא תחזור: **צריך.** הנותן להביא ראיה ששכיב מרע היה באותה שעה וכל זמן שלא יביא ראיה זכה המקבל מתנה דברי ר' מאיר. ובגמרא [קנד.] מפרש ראיה במאי וטעמא מאי: **וחכמים אומרים כו'.** בתרי גווני מיפרשי טעמייהו דרבנן בגמרא [שם]: **המוציא מחבירו עליו הראיה.** דהיינו מקבל מתנה ונותן הוי מוחזק בנכסים: **גמ' מנו מרעיה איפטר כו'.** כך היו רגילין לכתוב מתנת שכיב מרע הנכתבות לאחר מיתתן להודיע שהנכסים הללו נתונין לזה המקבל בגוואת שכיב מרע ומתוך אותו חולי נפטר שלא עמד בימים ולא חזר בו: אמר

מסורת הש"ס

ג) כ"מ עה:, ב) [נכורות מט:], ג) וגי' רש"ל ר"ח ע"ש,

גליון הש"ס

בתוס' סוף ד"ה שלחו בו' דהא בשבת פ' בפנין פרבינן. וכן בגיליה דף מ' ע"ל ב"ק דף קנו ע"ל סנהדרין דף ו ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אתריה וכו' ולו אורחא ארעא למידן: (ב) ד"ה ליטבע וכו' ספינתו בנהר סס"ד: (ג) תוס' ד"ה (כדף הקודם) שלחו וכו' דל"ב קשה מדקתני ריש"ל שייר קרקע כל"ל והד"ל עם ד"ה כתב וד"ה מתנת:

רבינו גרשום

הני מילי. דאין לאחר קנין כלום היכא דיהיב לאחר שהקנה לראשון: אבל לעצמו. דבעי מיהדר ביה לא דודאי מצי למיהדר ביה: פירשה בין לעצמו בין לאחר. אין לאחר קנין כלום: ההוא. גברא שכיב מרע דיהיב מתנה לחד וקנו מיניה ולאחר קנין בעי למיהדר ביה: דלא אקנית דדקני אינשי. דלא איבעי לך לאקנויי בקנין והשתא אין לאחר קנין כלום אפי' לעצמו כדאמ' לעיל: האי מתנה דהוה כתוב בה בחיי ובמותא מקנינא ליה האי מתנתא כלומר בין יחיה בין ימות לאחר מיתה הוא דקני אבל אי עמד חזור והאי דכתב בה בחיים כדאמר לחיים שלא רצה להזכיר את עצמו מיתה שלא יפתח אדם פה לשטן ולא משום דליקני ליה מחיים. מחיים הוא דקאמר ליה דתיחול למיקני והאי דכתוב ביה כו': הלכתא כותי' דרב. דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים: אמר רבא אי כתב בה מחיים ג) סימן לחיים. אי כתב בה בחיים ובמות קנה. (והכי) דהכי משמ' מחיים מתחיל להגמר למיקנה אבל אי כתוב בה מחיים ודאי סימן לחיים קאמר. פשיטא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כותיה דרב דממילא איכא למישמע מינה דלית הלכתא כותי' דרבא. מהו דתימא

ג) מלשון רבינו כאן משמע שהיה גורס בדברי רבא להיפך דלא אמיג בה בחיים ובמות ופלוגתא דרב ושמואל היא אם כתוב בה מחיים והדבר נ"ע.

עין משפט נר מצוה

קיח א מיי' פ"ט מהל' זכיה ומתנה הלכה עז סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רנ סעיף יג:

קיט ב ג מיי' שם פ"ח הלכה יט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רנא סעיף ג:

קב ד מיי' שם פ"ט הל' כב סמג עשין פב טור וש"ע ח"מ סי' רנא ס"ב:

רבינו גרשום (המשך)

בחיים וכמות מדדי רב דקנה קמ"ל דלא: ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן. דהוה כתיב מתנתא בחיים ובמות: הכא אתרא דשמואל היא. ולא בעינא להתיר דבריו דגברא רבא הוא: לשום טמיא. מקום דליעבד ליה החם כדרב. דלא קנה [אלא] לאחר מיתה דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים הוא: עבד ליה כשמעתיה. דאי כתוב בה בחיים קנה: הוה קא טרדא ליה. דקאמרה לי' והא הלכתא כרב דלא קנה והיתה רוצה שיכתוב לה פסק דין שלא קנה: זיל כתוב לה. בקלף אחד: שוכר עליהן או מטען. כלומר כתוב לה דברים בעלמא הואיל דמיטרדא לי כדי שתהא סבורה דזהותה אתה כותב לה כדי שתדחה מעלינו משום דהוה עסוק בההיא משנה בבבא מצינא משום הכי נקט האי לישנא דמטען משום דמטעה לה בדברים בעלמא. והרגישה שמטעה אותה וקללתו שתטבע ספינתו וממונו: אמשינהו. שדא מלבושיו במיא כדי שתתקיים בם קללתה ולא הועיל: [מתני'] לא כתב בה. באותה מתנה: שכיב מרע היה שנתנה לה. הוא אמר שכיב מרע הייתי. כשנתתי לך וברשותי לחזור: והוא. המקבל אמר בריא היית ומתנת בריא נתתה ואי אתה רשאי לחזור: צריך להביא ראיה לנותן. ששכיב מרע היה דברי ר' מאיר. ואין מתנתו מתנה. וחכמים אומרים המוציא מחבריו עליו הראיה ועל המקבל להביא ראיה שבתורת בריא יהבא ניהליה: כדקציר ורמי בערסיה. יהב פלוני שכיב מרע לפלוני והיו היתומים אומרים לאחר כך עמד מחליו וחזר בו והמקבל אומר מאותו חולי נפטר. ושלי היא דבמתנת שכיב מרע נתנה:

סבור מיניה הני מילי לאחר אבל לעצמו לא אמר להו רב חסדא כי אתא רב הונא מכופרי פירשה [א]בין לעצמו בין לאחרים ההוא דקנו מיניה אתא לקמיה דרב הונא אמר מאי איעבד לך דלא אקנית כדמקנו אינשי **ההיא מתנתא דהוה** כתוב בה בחיים ובמות רב אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע ושמואל אמר הרי היא כמתנת בריא רב אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע מדכתיב בה במות אחר מיתה קאמר ליה והאי דכתיב בחיים סימן בעלמא דחיי ושמואל אמר הרי היא כמתנת בריא מדכתיב בה בחיים מחיים קאמר והאי דכתב ובמות כמאן דאמר מעתה ועד עולם אמרי נהרדעי [ב]הלכתא כוותיה דרב אמר רבא ואי כתיב בה מחיים קנה אמר אמימר [ג]לית הלכתא כוותיה דרבא אמר ליה רב אשי לאמימר פשיטא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב מהו דתימא מחיים מודי רב קא משמע לן ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן לנהרדעא שדריה לקמיה דר' ירמיה בר אבא לשום טמיא אמר הכא אתרא דשמואל היכי נעביד כוותיה דרב ההיא דאתאי לקמיה דרבא עבד לה רבא כשמעתיה הוה קא טרדא ליה אמר ליה לרב פפא בריה דרב חנן ספריה זיל כתוב לה וכתוב בה [ד]שוכר עליהן או מטען אמרה ליטבע ארביה אטעווי קא מטעית לי אמשינהו למניה דרבא במיא ואפי' הכי לא איפרק מטיבעא: **מתני'** לא כתב בה שכיב מרע הוא אומר שכיב מרע הייתי והן אומרים בריא היית צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה דברי ר"מ וחכ"א [ה]המוציא מחברו עליו הראיה: **גמ'** ההוא מתנתא דהוה כתב בה כד הוה קציר ורמי בערסיה ולא כתב בה ומגו מרעיה איפטר לבית עולמיה אמר

ועוד דמה שפירש דסיפא דמתני' לא מיירי כעין ריש[ב] אין נראה כלל דל"ל (ג) דקתני ריש[ב] שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה אפי' לא שייר נמי כיון דע"י קנין וכסיפא דקתני לא שייר אין מתנתו מתנה אפילו שייר נמי כיון דליכא קנין על כן נראה יותר כדפרישית וגם מה שפירש [ג]ר"ת דמשמעתו מיירי אליבא דרב בלא קנין משמע שרולה לומר דמתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין היינו אפילו בקנין לחוד וגם פירש דבהא קיימא לן כרב כיון דשמואל אמר לא ידענא מה אידון בה אע"ג דבעלמא קיימא לן כשמואל בדיני וקשה אמאי דפסיק לעיל דמתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין ומשני מתניתין בדקנו מיניה א"כ מאי איכיא שייר אפי' לא שייר נמי דאין נראה כלל שימלוק רב על פסק הלכה שפסקנו לעיל מתנה דשכיב מרע במקצת בעיא קנין ועוד דאמרי' בגיטין פ' התקבל (דף סו.) מכלל דרב הונא סבר מתנת שכיב מרע לא בעיא קנין והא קיימא לן דבעיא קנין ומאי קושיא אי פליג רב הונא על פסק הלכה זה וסבר ליה כרב רביה דהכא [ד]דהא נשבח פ' מפנין (ד' קמח.) פריך על רב הונא מרב רביה דקאמר התם והא רב הונא תלמידיה דרב הוה ורב אית ליה מוקלה ועוד דאמרי בי רב הכא ואמרי בי רב היינו רב הונא כמו שמפרש ר"ת בסוף פ"ק דסנהדרין (דף יז: וסס ד"ה אלא) וגם רש"י סובר כן דהיינו רב הונא היכא דלא מוכח שהוא רב המנונא:

לא כתב בה שכיב מרע בו'. וה"ה נמי דלא כתב בה לשון בריא כדמהלך על רגלוהי בשוקא אלא משום דקתני צריך להביא ראיה שהוא שכיב מרע נקט האי לישנא:

ולא כתב ביה מגו מרעיה **איפטר לבית עולמיה.** והיולדים היו טוענין שעמד ואף על פי שלא היו טוענין שחזר בו דולמי כיון שעמד מסתמא ולמי חזר בו אע"פ שלא אמר בפירוש והכי משמע בגיטין פרק מי שאחזו (דף עב: וסס) דאמר רב הונא התם גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו חוזר ופריך ליה מדתנן הרי זה גיטך מהיום אם מתי ממחולי זה והלך ועמד בשוק וחלה ומת אם מתמת המחולי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו אינו גט ואם אמרת אם עמד חוזר הרי זה עמד ומאי קושיא דהכי דעמד והלא לא חזר בו אלא ש"מ דאפי' לא פירש אחזר בו יש לנו לומר שחזר בו ועוד קאמר התם (דף עג.) מ"ר אלעזר שכיב מרע שנתק מחולי אל חולי מתנתו מתנה ודוקא ניתק אבל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ אלא חזר בו: השתא

(א) כ"מ עה:, ב) [נכורות מט:], ג) וגי' רש"ל ר"ח ע"ש,

גליון הש"ס

בתוס' סוף ד"ה שלחו בו' דהא בשבת פ' בפנין פרבינן. וכן בגיליה דף מ' ע"ל ב"ק דף קנו ע"ל סנהדרין דף ו ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אתריה וכו' ולו אורחא ארעא למידן: (ב) ד"ה ליטבע וכו' ספינתו בנהר סס"ד: (ג) תוס' ד"ה (כדף הקודם) שלחו וכו' דל"ב קשה מדקתני ריש"ל שייר קרקע כל"ל והד"ל עם ד"ה כתב וד"ה מתנת:

רבינו גרשום

הני מילי. דאין לאחר קנין כלום היכא דיהיב לאחר שהקנה לראשון: אבל לעצמו. דבעי מיהדר ביה לא דודאי מצי למיהדר ביה: פירשה בין לעצמו בין לאחר. אין לאחר קנין כלום: ההוא. גברא שכיב מרע דיהיב מתנה לחד וקנו מיניה ולאחר קנין בעי למיהדר ביה: דלא אקנית דדקני אינשי. דלא איבעי לך לאקנויי בקנין והשתא אין לאחר קנין כלום אפי' לעצמו כדאמ' לעיל: האי מתנה דהוה כתוב בה בחיי ובמותא מקנינא ליה האי מתנתא כלומר בין יחיה בין ימות לאחר מיתה הוא דקני אבל אי עמד חזור והאי דכתב בה בחיים כדאמר לחיים שלא רצה להזכיר את עצמו מיתה שלא יפתח אדם פה לשטן ולא משום דליקני ליה מחיים. מחיים הוא דקאמר ליה דתיחול למיקני והאי דכתוב ביה כו': הלכתא כותי' דרב. דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים: אמר רבא אי כתב בה מחיים ג) סימן לחיים. אי כתב בה בחיים ובמות קנה. (והכי) דהכי משמ' מחיים מתחיל להגמר למיקנה אבל אי כתוב בה מחיים ודאי סימן לחיים קאמר. פשיטא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כותיה דרב דממילא איכא למישמע מינה דלית הלכתא כותי' דרבא. מהו דתימא

ג) מלשון רבינו כאן משמע שהיה גורס בדברי רבא להיפך דלא אמיג בה בחיים ובמות ופלוגתא דרב ושמואל היא אם כתוב בה מחיים והדבר נ"ע.

עין משפט נר מצוה

קבא א מיי׳ פ״מ מהל׳ זכיה ומתנה הלכה כז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רמז סעיף ב:
קבב ב ג מיי׳ פ״כ מהל׳ אבות הטומאה הלכה ו:

השתא ומה ספינה שרובן לאבד בו׳. הקשה הר״ר יצחק בר׳ מאיר אמאי לא פריך ליה מדתנן בגיטין (דף כח. ושם) הניחו זקן או חולה (מ) בחזקת שהוא קיים ואוכלת אשתו בתרומה ולא אמרי׳ דלמא מת ואינה קושיא דהתם לא מת לנפוף ולא הוי לנו לומר שעמד מי לא משום דמדמינן ליה לספינה המטורפת בים דהוי כמו שסופן לאבד בימים ואפ״ה משגיחין להו בחזקת שהם חיים עדיין א״נ מהניא משנה לא היה יכול להוכיח אלא שהוא בחזקתו כמו שהניחו אבל מהך משנה יש להוכיח שניצול מחליו כמו בני הספינה (מ) המטילים בים שנצולו מן הימים: **כמאן אזלא הא שמעתא דרבה בר׳ נתן.** וא״ת אמאי לא קאמר כר״מ דרבה גופיה מוקי לקמן ר׳ נתן כר״מ דמתני׳ וי״ל דמשום דר׳ נתן(ד) דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא ומטעם זה פי׳ רבינו שמואל דהלכה כרבה אי נמי דמתני׳ לא מוכחא בהדיא (י) שהוא בחזקת בריא עתה אבל ממילתיה דרבי נתן משמע הכי בהדיא: **והן אין מוציאין מידו אלא בראיה.** וא״ת פשיטא כיון שהוא מוליא מידם בלא ראיה שהן אין מוליאין מידו בלא ראיה וי״ל דהא קמ״ל דהא בראיה מוליאין אע״פ שאין השטר מוכיח שהיה בריא: **רבי** נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה בו׳. אומר ר״י דהך סוגיא דהכא לית לה בההיא סוגיא דפ׳ בתרא דקדושין (דף עט.) דקאמר התם קדשה אביה בדרך ונתקדשה היא עצמה בעיר והרי היא בוגדת רב אמר הרי היא בוגדת לפנינו ושמואל אמר חוששין לקדושי שניהם וקאמר התם לימא כתנאי מי מוליא מיד מי הוא מוליא מידם בלא ראיה כו׳ לימא רב דאמר כרבי נתן ושמואל דאמר כרבי יעקב אמר לך אמר שמואל אנא דאמרי אפי׳ כרבי נתן עד כאן לא קאמר ר׳ נתן התם אלא דכולי עלמא בחזקת בריאים קיימין [והאי] דמפיק נפשיה מחזקת בריאים עליו להביא ראיה אלא הכא מי מפיק נפשיה ממחזקה וא״כ ה״ג אינו ראיה מייתי מר׳ נתן לרבה התם היינו טעמא דכ״ע בחזקת בריאים קיימי אבל הכא אין לנו לומר שהיה בחזקת שכיב מרע אלא עמד דשמא עמד ומסיפא נמי דקתני אם שכיב מרע הוא עליהן להביא ראיה שהיה בריא אינו ראיה דהתם היינו טעמא דאוקי ממונא אחזקיה ובדרבה דהכא איכא חזקת ממון לגבי יורשים אלא לאו ש״מ דלית לה להך סוגיא סברא דהתם: **בימות** הגשמים רשות היחיד לבאן ולבאן. פי׳ רבינו חננאל בימות הגשמים אין בני אדם נכנסין בתוכה מפני רוב הגשמים ואין נראה שאין זה ממש מילוי מים אלא מפני התבואה כדקתני בתוספתא (פ״ז דטהרות) שהגיע רבינו חננאל (כ) דקתני אלו ימות החמה משתעקר התבואה ממקומה והא דקתני סיפא (ל) אם ימי הגשמים משתרד רביעה שניה לאו היינו מפני רוב המים אלא שמשם ואילך גדלים הזרעים ודריסת הרגל מזקת להם כדתניא בס״פ מרובה (ב״ק דף פא.) מהלכים בשבילי הרשות משתרד רביעה שניה שמשם ואילך דריסת הרגל מזקת לזרעים ולתבואה:

רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. בפ״ק דשבת (דף ו:) פליגי בה אמוראי איכא מאן דאמרי לה בבקעה שהוקפה מערבע (מ) רוחות דר״ר לטומאה שאפי׳ חצר שנכנסים בה בזו ויוצאין בזו אמרי׳ בעירובין (דף ח.) דהוי רשות הרבים לטומאה כ״ש בקעה שהולכים בה תדיר ואיכא דאמרי לה בלא הוקפה והוי כרמלית ואמאי קרי לה רשות היחיד לפי שאינה רה״ר: **אמר רבא לא שנו אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים.** פי׳ רש״ס שעברו עליה ימות הגשמים משגדלה הבקעה (נ) ואפ״ה בימות החמה תשיבא רשות היחיד ואין נראה כלל כי איזו שבגדלה היא לכיון שנגדלה ועברו עליה ימות הגשמים הוא רשות היחיד אפי׳ בימות החמה וקודם שעברו ימות הגשמים לא תהיה רשות היחיד ועוד דלא מצי לאוקומא למילתיה דרבא דהכא אלא למ״ד בפ״ק דשבת (שם) והוא שיש לה גדר מד׳ רוחותיה ועוד אמאי קאמר רבא למילתיה הכא יותר מכל שאר מקומות שבגמרא שהביא הך משנה ופי׳ רבינו חננאל דלענין טומאה קאי וה״ק לא שנו אלא שלא עברו על טומאה זו ימות הגשמים ואז אם נכנס בימות החמה הוי רשות הרבים אבל אם עברו על טומאה זו ימות הגשמים אפילו נכנס בה בימות החמה ובא לשאול בימות החמה הוי רשות היחיד גם על פירוש זה (קשה) תמיה גדולה היא למה יהא משנה רשות היחיד כיון דנכנס בימות החמה ובא לשאול בימות החמה ודוחק לומר דחומרא דרבנן היא ועוד תקשה למה אומר רבא דבריו בכאן יותר מבשאר מקומות דמייתי הך משנה וי״ל דהא נמי לא קשיא היא כדפירש רבינו חננאל דרבא חולק אדר״א ולא כתב יותר ונראה אם עברו עליה ימות הגשמים הוי רה״י אפילו בא לשאול בימות החמה ונכנס בימות החמה א״כ לא חזיא בתר שעת שאילה ושמא כדברי ר׳ יוחנן רוצה לומר כדאיתא בירושלמי עלה בפרק מי שמת אמר ר׳ יוחנן נטמא בספק בקעה בין בימות החמה בין בימות הגשמים מחלוקת ר״מ וחכמים בא לשאול בימות [החמה נשאלין לו בימות החמה בימות הגשמים נשאלין לו בימות הגשמים א״ר יוחנן (ע) ובגבד ימים הסמוכים לגשמים] (ו) ותנן בתוספתא ואלו הן ימות החמה משתעקר התבואה מתוכה ימות הגשמים משתרד רביעה שניה ונראה

(מ) אמר רבה הרי מת והרי קברו מוכיח עליו אמר ליה אביי [א]השתא ומה ספינה שרובן לאבד נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים חולין (מ) שרוב חולין לחיים לא כל שכן אמר רב הונא בריה דרב יהושע כמאן אזלא הא שמעתא דרבה בר׳ נתן דתניא [ב]מי מוציא מיד מי הוא מוציא מידיהן בלא ראיה והן אין מוציאין מידו אלא בראיה דברי רבי יעקב רבי נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע אם שכיב מרע הוא עליהן להביא ראיה שבריא היה אמר רבי אלעזר ולטומאה אמר רבי יעקב בר׳ אבא אמר רב אלעזר בר׳ יעקב בר׳ אבא אמר רב אלעזר בר׳ יעקב בר׳ אבא אמר רב אלעזר בר׳

ראיה במאי. בין לרבנן בין לר"מ קבעי. ומשום דאיכא לפרכא בתרי גווני כדלקמן קבעי הכי: **ראיה בעדים.** כדמפרש לקמיה: **ר"מ כר' נתן ורבנן כר' יעקב.** ר"מ אזיל בתר השתא כר' נתן ומתניתין כגון שהוא בריא עכשיו והכי קאמר מתני' אמר שכ"מ הייתי ועכשיו אני בריא וחוזרני בי והן אומרים בריא היית עליו להביא ראיה בעדים שאביך מרע היה וחכ"א המותן מוחזק הוא בנכסיו ועל המקבל מתנה שהוא מוציא מחבירו עליו הראיה בעדים שיביא שבריא היה: **ראיה בקיום השטר.** ראיה שאמרו חכמים המוציא מחבירו עליו הראיה בקיום השטר קאמרי רבנן שצריך לקיים שטרו שלא יוכל נותן לטעון ולומר מזויף הוא וכיון דנתקיים שלא ע"פ הנותן דאין כאן הפה שאסר הוא הפה שהתיר שהרי לא נתקיים ע"פ הנותן דניימא מיגו יבא בעל השטר ויזכה במתנתו דכ"ע אזלינן בתר השתא כרבה ורבי נתן וכיון דבריא הוא עכשיו שלא יוכל נותן לפסלו אבל ראיה דר"מ ראיה בעדים היא כדמפרש עליו להביא ראיה שאביך מרע היה דבריא ר"מ: **מודה.** לוה בשטר שכתבו ואינו מזויף אלא שטוען פרעתיו או שכ"מ הייתי או שטר אמנה או שטר פסים הוא: **צריך המלוה לקיימו.** ע"פ אחרים שלא יוכל לוה לפסלו במיגו קמיפלגי: **ר"מ סבר א"ל לקיימו.** דסתם שטרות הרי הם כשרים ובשטרות לא נימא הפה שאסר הוא הפה שהתיר לפסלו והכי קאמר מתני' צריך להביא ראיה בעדים שאביך מרע היה דבריא ר"מ ומאחר שמודה הוא בשטר שכתבו ונתקיים השטר אבל דאזלינן בתר השתא שהוא בריא כר' נתן וחכ"א המוציא מחבירו שהוא בעל השטר צריך להביא ראיה קיום השטר שיתקיים בחותמיו דהודאת נותן שטוען שכתבתיו לא מהניא מידי דהא קאמר שכ"מ הייתי והפה שאסר הוא הפה שהתיר והלכך צריך בעל השטר לקיימו ויזכה במתנתו דאזלינן בתר השתא שהוא בריא

ראיה במאי רב הונא אמר ראיה בעדים רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר רב הונא אמר [א]ראיה בעדים קא מיפלגי בפלוגתא דר' יעקב ורבי נתן (סימן מניח) רבי מאיר כרבי נתן ורבנן כרבי יעקב רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר קא מיפלגי [ב]במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו דר"מ סבר מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו ורבנן סברי [ג]מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והא איפלגו בה חדא זימנא [ד]דתניא אין נאמנין לפוסלו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [ה]נאמנין צריכא דאי איתמר ההיא בההיא קאמרי רבנן משום דאלימי עדים ומרעי שטרא אבל הכא הוא דלאו כל כמיניה אימא לא ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' מאיר אבל בהך אימא מודה להו לרבנן צריכא וכן אמר רבה ראיה בעדים א"ל אביי מאי טעמא אי נימא מדכולהו כתיב בהו כד הוה מהלך על רגלוהי בשוקא ובהא לא כתיב בה שמע מינה שכיב מרע הוי אדרבה מדכולהו כתיב בהו כד קציר ורמי בערסיה והא לא כתיב בה שמע מינה בריא הוי איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי [ו]אוקי ממונא בחזקת מריה ובפלוגתא דרבי יוחנן אמר ראיה בעדים ור' שמעון בן לקיש אמר ראיה בקיום השטר איתיביה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש [ז]מעשה בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו ומת [ח] ובאו בני משפחה וערערו לומר קטן היה בשעת מיתה ובאו ושאלו את רבי עקיבא מהו לבודקו אמר להם [ט]אי אתם רשאים לנוולו ועוד סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה בשלמא

[ט]ונראה לר"י לפרש ל"ש דבקעה (ג) הא"ר לטומאה אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים פי' על הטומאה שנודע שלא עברו עליו ימות הגשמים משעבר שם ולא ידע אם בימות החמה נכנס או בימות הגשמים נכנס שאם בא לשאול לפנינו יש לנו לחושבה הא"ר דבתר השתא אזלינן אבל אם עברו עליה בימות הגשמים פי' שלא נודע לו אם בימות החמה או בימות הגשמים נכנס ומשנאה פסיקא עברו עליה ימות הגשמים אפילו הוא בא לשאול בימות החמה הוי הא"י לטומאה דליכא למימר בתר השתא אזלינן כיון שקרוב היה לימות הגשמים יותר ורשות היחיד לכאן ולכאן הכי פירושא לגבי (ד)שם טומאה כמו לגבי שבת והשתא ניחא דמייתי הכא הך מילתא אי אזלינן בתר השתא דאיכא הא

כדהן שמעתא:

ראיה במאי כו'. רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר. פירש רבינו שמואל דבין לר"מ ובין לרבנן בעי ראיה במאי ואין נראה דהא פשיטא לר"מ דהוי ראיה בעדים וכן פירש רבינו שמואל אחר כן דלר"מ הוה ראיה בעדים: **וכן אמר רבה ראיה בעדים.**

מימה אמאי מוקי רבה למתני' ראיה בעדים דמוקי רבנן כר' יעקב ור"מ כר' נתן והא איכא גופיה ס"ל כר' נתן ולוקמא בקיום שטרות וכולהו כרבי נתן מיהו אי אשכחן בשום מקום דאית ליה מודה בשטר שכתבו א"ל לקיימו הוה אמי שפיר דאי הוה מוקי לפלוגתייהו נמי בקיום שטרות הוה להו רבנן דלא כוותיה א"נ יש לומר דמשמע ליה ראיה דרבנן דומיא דראיה דר"מ דהיינו בעדים:

ועוד סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה. וא"ת למאי דס"ד שהלקוחות היו בודקין אותו אם היה גדול אם לאו איאך יכול להיות שאם נראה קטן בחייו שיראה גדול לאחר מיתה ופירש ר"ת שבחייו היו השערות לבנות והוו שומא ועכשיו הושחרו לאחר מיתה ונראות כסימנים ואין נראה דלא

משכחן בשום מקום [ה] בשערות שהם סימן חילוק בין לבנות לשחורות ואומר ר"י דשמא בחייו לא היו גומות ומחמת מיתה יש שם גומות [ו]כדאמרי' בנדה גומות אע"פ שאין שערות בפ' בא סימן (דף נב. ושם) ואם

[ס]ין נאמנין לפסלו דברי ר"מ ופליג אמתני' דלא חיים לא הפה פסולים היינו הרי אלו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ותניא בגמרא [שם יט:] טעמא דקסבר ר"מ מודה בשטר שכתבו לוה שא"ל מלוה לקיימו (ב) וכיון שאמר לוה אני כתבתיו תו לא מהימני עדים למפסליה שהרי אין לך קיום גדול מזה שהלוה מודה שכתבו דמסתמא לא נעשה בפסלות וכמו שכתב ידו יוצא ממקום אחר דמי לתנן התם [יח:] אין נאמנין דאין כאן הפה שאסר: **וחכ"א נאמנין.** דלא"ג דמודה לוה שכתבו צריך לקיימו וכיון שאינו מתקיים כי אם ע"פ עדים הללו שאומרים כתב ידינו הוא זה הא קאמרי נמי קטנים היינו ונאמנים דהפה שאסר הוא הפה שהתיר: **בהיא קאמרי רבנן.** דלא"ג שמודה לוה שכתבו לא חשיב כקיום כיון דעדים עצמן פוסלין חתימתן משום דאלימי עדים לאורועי שטרא ולא מהניא הודאת לוה אבל במתני' אימא לאו כל כמיניה לאורועי שטרא ולמימר שכ"מ היה כיון דמודה לוה שכתבו ועדים לא קא פסלי חתימתן: **אילימא.** היינו טעמייהו דרבנן מדכולהו מתנות בריא כתיב בהו כד מהלך על רגלוהי בשוקא והאי לא כתיב ביה ש"מ היה והלכך אמרי רבנן המוציא מחבירו דהיינו מקבל מתנה עליו להביא ראיה שבריא היה דמסתמא י"ל שכ"מ היה: **אילא למימר הכי כו'.** רבה הוא דקא משני לאביי הכי היינו טעמייהו דרבנן משום דאיכא למימר הכי והכי ומספקא לן אם מתנת בריא הוא אם מתנת שכ"מ הלכך אוקי ממונא בחזקת מריה בחזקת נותן והלכך המוציא מחבירו דהיינו בעל השטר עליו להביא ראיה בעדים שבריא היה להוציא הממון מחזקת הנותן: **ובפלוגתא.** דרב הונא ורב חסדא פליגי ר' יוחנן ור"ל: **בבני ברק.** מקום: **ועמדו עליו בני משפחה.** וקס"ד השתא נכסי בחזקת יורשין קיימי ולא באו עדיין ליד לקוחות ואתו לקוחות וקא מערערו להוציא מן היורשין לפי שקנאום מן המת והיורשין עוררין ומשיבין דבר ללקוחות ואומרים קטן היה קרובנו בשעת מיתה וקי"ל לקמן (דף קנה.) דאינו יכול למכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ולא נוציא הנכסים מחזקתנו והלקוחות לא מצאו עדים שיאמרו גדול היה ולכך הוצרכו לבודקו וכשלא יוכלו לבודקו וגם העדים לא מצאו הפסידו דר"ע כדרבנן דאמרי המוציא מחבירו עליו הראיה בעדים שבריא היה וה"נ על הלקוחות להביא ראיה שגדול היה: **כאו.** לקוחות ושאלו את ר"ע: **עשויין להשתנות.** ואפי' אם דומין עתה לסימני גדול י"ל אינו היה קיים הוא שומא: בשלמא

בשטר שכתבו צריך לקיימו משום דעדים גופייהו דחתימו עליה מרעי שטרא ואמרי קטנים היינו משום הכי בדין הוא דצריך לקיימו לאידך למקבל: ואי אחמר. במתני' בההיא קאמר ר' מאיר דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו משום דלאו כל כמיניה לאורועי שטרא אבל בברייתא הואיל כ) דקא מרעי ליה לשטרא אימא דקא מודי לרבנן דצריך לקיימו קמ"ל דבין הכא ובין הכא פליגי: א"ל אביי. לרבא טעמא מאי אמרי' ראיה בעדים: אילימא משום דכולהו. שטרי מתנות בריא כתוב בהו כד הוי מהלך על רגלוהי בשוקא יהבה ניהליה ובה לא כתיב הכי ש"מ שכיב מרע היה ומשום הכי איצטריך לאייתי ראיה בעדים דאי בקיום השטר לא דייקא: אדרבה. אימא איפכא כיון דכולהו שטרי שכיב מרע כתיב בהו כד הוי קציר ורמי בערסיה יהבה ניהליה ובהאי שטרא לא כתיב ביה הכי ש"מ בריא הוה ואמאי איצטריך ליה לאתויי עדים כלל: אלא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי משום הכי

אוקי ממונא בחזקת מריה. דהיינו נותן המתנה ואיצטריך מקבל להביא ראיה שבריא היה בשעה שנתן לו המתנה: דרב הונא ורב חסדא לעיל הכי פליגי ר' יוחנן ור"ל: וערערו לומר קטן היה. ואין מכיריהו מכירה דאין מעשה קטן כלום: מהו לבודקו. כשהוא מת אם הביא ב' שערות וגדול הוא אי לא: אמר להם אי אתם רשאים לנוולו. מאחר שמת: ועוד. אפ"ה דאתם רשאים לבודקו אין ראיה לאחר מיתה דסימנין עשוין להשתנות:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ועוד כו' כדאמרינן בגדה גוטות אע"פ שאין שערות. נלע"ד לל"ל כדאמרינן בגדה דב' שערות שאמרו נרכים שיהא להן גומא:

הגהות הב"ח

(א) גב' ומת ועמדו עליו בני משפחה: (ב) ר"שב"ם ד"ה אין נאמנין וכו' דבין שאמר וכו' וכמו שמצא ידן יוצא: (ג) תוס' ד"ה (בדף הקודם) אמר כו' ונראה לר"י לפרש לא שנו דבקעה ביהה"מ הא"ר לטומאה אלא וכו' שלא ידע וכו' אם בא לשאול לפנינו בימות החמה יש לנו לחושבה כל"ל וכ"ל בלומר לא שנו אלא היכא שהפפק הוא אם נכנס בימות"מ שעומד בו עכשיו בשבא לשאול על פסיקו אי אמת נכנס בימ"ג אלמנו דשבתא נודע אלא עברו עליה יה"מ משעבר בשם ביהמ"מ ואלכך מין אבא לפנינו לשאול ביהמ"מ יש לנו לחושבה הא"ר דקרוב הוא לימות החמה ובתר השתא אזלינן אבל אם בשבא לשאול ביהמ"מ הפפק אינו ביהמ"מ שעומד בו אלא ספק לו אם נכנס בימ"ג אלמנו אלמנו ביהמ"מ פנו דהשתא נודע דאמ"פ שנכנס ביהמ"מ כבר עברו על הטומאה יה"ג אמם אפילו הוא בא לשאול ביהמ"מ הי הא"ר לטומאה דמין דקרוב הוא ליה"ג יותר מליהמ"מ אלינו בימות הגשמים שהרי הספק הוא בימות החמה אלפני יה"ג מ"ש ר"י ובלבד ימים הגשמים לגשמים פי' הא דאמר בא לשאול ביהמ"מ נשאלין לו ביהמ"מ אינו אלא בשהספק הוא ביהמ"מ שעומד בו אם הימים הגשמים לגשמים לאחרי הא"ר לטומאה דמין ביהמ"מ